

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğI

DÜNYA ASTIM GÜNÜ BİLGİ NOTU

2023 Astım Gününün Teması

Astım farkındalığını artırmak için, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) işbirliği yaptığı bir kuruluş olan ve 1993 yılında kurulan Küresel Astım Girişimi (*Global Initiative for Asthma, GINA*) tarafından her yıl Mayıs ayında (Mayıs ayının ilk Salı günü) Dünya Astım Günü düzenlenmektedir [1].

GINA, 2023 Dünya Astım Günü teması olarak “Herkes için Astım Bakımı”nı seçmiştir [1]. Astım ilişkili hastalık ve ölüm yükünün çoğunluğu, Türkiye'nin de dahil olduğu düşük ve orta gelirli ülkelerde görülmektedir. *GINA*, sağlık hizmeti liderlerini etkili, kalite güvenceli ilaçların mevcudiyetini ve bunlara erişimi sağlamaya teşvik ederek bu yükü azaltmaya çalışmaktadır. “Herkes için Astım Bakımı” mesajı, tüm kaynak ülkelerde etkili astım yönetimi programlarının geliştirilmesini ve uygulanmasını teşvik etmektedir [1].

Astım Hakkında Bilgi ve Ülkemizde Güncel Durum

Astım, çocukları ve yetişkinleri etkileyen uzun süreli bir durumdur ve çocuklar arasında en yaygın görülen kronik hastalık olup bulaşıcı olmayan hastalıklar (BOH) içinde sınıflanmaktadır. Astım hastalığında, akciğerlerdeki hava geçişleri, küçük hava yollarının etrafındaki kasların iltihaplanması ve gerilmesi nedeniyle daralır. Bu da öksürük, hırıltılı solunum, nefes darlığı ve göğüste sıkışma gibi astım semptomlarına neden olmaktadır [2].

Astım semptomları aralıklıdır ve genellikle geceleri veya egzersiz sırasında daha kötüdür. Yaygın tetikleyiciler astım semptomlarını daha da kötüleştirebilir. Tetikleyiciler kişiden kişiye değişir. Başlıcaları viral enfeksiyonlar (soğuk algınlığı), toz, duman, havadaki değişiklikler, çim ve ağaç polenleri, hayvan kürkü ve tüyleri, güçlü sabunlar ve parfümlerdir [2].

Avrupa Solunum Derneği (*European Respiratory Society*) ve Avrupa Toraks Derneği (*American Thoracic Society*) tarafından ortak hazırlanan rapora göre astımın %16'sı mesleğe atfedilmektedir. Şimdiye kadar 300'ün üzerinde mesleki astım etkeni antijen tanımlanmıştır [3]. Doğum öncesi ve doğum sonrası pasif içiciliğe maruz kalma ile çocukluk çağı astımı, astım benzeri sendrom ve hırıltılı oluşumu arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir [4].

Astım ilaçları, astım semptomlarını kontrol edebilir ve astımı olan kişilerin normal, aktif bir yaşam sürmelerine olanak sağlayabilir. Astım tetikleyicilerinden kaçınmak da astım semptomlarını azaltmaya yardımcı olabilir. Astıma bağlı ölümlerin çoğu, yetersiz teşhis ve yetersiz tedavinin bir sorun olduğu düşük ve orta-düşük gelirli ülkelerde meydana gelmektedir [2].

DSÖ, BOH'ların küresel yükünü azaltmak ve evrensel sağlık kapsayıcılığına doğru ilerleme kaydetmek için astımın teşhisini, tedavisini ve izlenmesini iyileştirmeye kararlıdır [2]. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Amaç 3'te sağlıklı ve kaliteli yaşam çerçevesinde dünyada astımın da dahil olduğu BOH'lara bağlı erken ölümlerin 2015'ten 2030'a gelindiğinde %25 azaltılması hedeflenmiştir [5].

Astımın, 2019'da dünya çapında tahminen 262 milyon kişiyi etkilediği ve 455.000 ölüme neden olduğu öngörülmüştür [2].

Türkiye'de *STEPS* 2017 çalışmasına göre, toplumda astım görülme sıklığı %6,9 (kadınlarda %8,7; erkeklerden %5,0) olarak bulunmuştur. Astım sıklığı yaşla birlikte artmakta, 15-29 yaş

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

grubunda %4,7 iken, 70 yaş ve üzeri grupta %12,5'e yükselmektedir [6]. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020'ye göre Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Türkiye Sağlık Araştırması 2019 referans gösterilerek 15 yaş ve üzerindeki bireylerde astım görölme sıklığı %8,9'dur (kadınlarda %12,2; erkeklerden %5,8). Aynı kaynaktan, astıma bağlı ölümler, TÜİK 2019 Ölüm İstatistikleri referans gösterilerek dünya nüfusuna göre yaşa standardize ölüm hızı 100.000 kişide 0,69 (kadınlarda %0,90; erkeklerden %0,49) olarak gerçekleşmiştir [7].

“Herkes için Astım Bakımı” teması, hakkaniyetli sağlık politikaları ile eşişsizliklerin azaltılmasının hedef olarak benimsenmesini gerektirmektedir. Tedavi ile normal bir hayat yaşaması mümkün olan astım hastalarının tetikleyicilere maruz kalmamaları için gerekli önlemlerin alınması, sigarayı bırakmaları, astım ilaçlarına erişimlerinin sağlanması gibi etmenler hem bireysel, hem de toplumsal düzenlemeler ile mümkündür. Sürdürülebilir Kalkınma'nın gereği olarak diğer BOH'lar gibi astımda da erken ölümleri azaltmak için bütüncül halk sağlığı yaklaşımı politikalara entegre edilmelidir.

HASUDER Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar alışma Grubu adına Arş. Gör. Dr. Hüseyin Örün tarafından hazırlanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Global Initiative for Asthma (GINA). 2023. "World Asthma Day 2023". <https://ginasthma.org/world-asthma-day-2023/> Erişim Tarihi: 27 Nisan 2023.
2. World Health Organization (WHO). 2022. "Asthma". <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/asthma> Erişim Tarihi: 27 Nisan 2023.
3. Blanc, P. D., Annesi-Maesano, I., Balmes, J. R., Cummings, K. J., Fishwick, D., Miedinger, D., ... Redlich, C. A. 2019. "The Occupational Burden of Nonmalignant Respiratory Diseases. An Official American Thoracic Society and European Respiratory Society Statement". American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine, 199(11), 1312–1334.
4. He, Z., Wu, H., Zhang, S., Lin, Y., Li, R., Xie, L., ... Ming, W. 2020. "The association between secondhand smoke and childhood asthma: A systematic review and meta-analysis". Pediatric Pulmonology, 55(10), 2518–2531.
5. World Health Organization. y.y. "Sustainable Development Goals (SDGs). SDG 3 targets". <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/sdg-target-3-4-noncommunicable-diseases-and-mental-health> Erişim Tarihi: 27 Nisan 2023.
6. Üner, S., Balçılar, M., Ergüder, T. (Ed.). 2018. "Türkiye Hanehalkı Sağlık Araştırması: Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Risk Faktörleri Prevalansı 2017 (STEPS)". Ankara: Dünya Sağlık Örgütü Türkiye Ofisi. <https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kronik-hastaliklar-engelldb/hastaliklar/kalpvedamar/raporlar/turkey-risk-factors-tur- STEPS-2017.pdf> Erişim Tarihi: 27 Nisan 2023.
7. T.C. Sağlık Bakanlığı. 2022. "Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020". <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/43399,siy2020-tur-26052022pdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 27 Nisan 2023.